

УДК 615 (091)

Ю. М. Нечитайло

ГУДЗЕНКО ПРОКОПІЙ МИКИТОВИЧ

Буковинський державний медичний
університет, м. Чернівці**Ключові слова:** Гудзенко П.М.,
професор, педіатр, Буковина.**Резюме.** У статті висвітлено біографічні дані та основні
наукові досягнення професора Гудзенко Прокопія Микитовича

Народився 4 грудня 1913 року в селянській сім'ї в с. Гончариха Катеринопільського району Черкаської області. Після закінчення школи навчався у Уманському медичному технікумі до 1934 року. Після закінчення у 1939 році Київського медичного інституту працював лікарем-інфекціоністом в Хмельницькій області, потім лікарем в лавах Радянської Армії. З 1945 року працював завідуючим відділення Чернівецької обласної лікарні. З лютого 1946 - асистент, а потім доцент кафедри педіатрії Чернівецького медичного інституту. В 1955 році П.М.Гудзенка було обрано завідуючим кафедри. Свої лекції студентам він читав у цьому залі. У 1958 році він успішно захистив докторську дисертацію на тему: "Питання патогенезу та клініки туберкульозного менінгіту у дітей". Крім того, в 1962-1965рр. одночасно він виконував обов'язки проректора з наукової та учбової роботи.

У вересні 1965 році професор П.М.Гудзенко очолив кафедру факультетської педіатрії Київського медичного інституту, якою він завідував до останніх днів свого життя. В усі наступні роки підтримував тісні контакти з кафедрою педіатрії Чернівецького медичного інституту, консультував співробітників кафедри, у результаті було видано 2 монографії: "Первичний пиелонефрит у дітей" у 1976 році, автори професор П.Н.Гудзенко і Т.К.Набухотний; та "Молочнокислі продукти в харчуванні дітей", 1981 р., автори професор П.Н.Гудзенко і співробітники Чернівецького медінституту А.А.Кравець, Т.К.Набухотний, І.И.Сидорчук, С.А.Черевко.

© Ю. М. Нечитайло, 2009

Ними ж спільно отримане авторське посвідчення "Спосіб виготовлення нового харчового продукту для харчування дітей - пропіоново-ацидофільного молока".

У 1965-1966 роках кафедра, очолювана ним, мала тісні контакти по наукових дослідженнях зі Львів-

ським НДІ туберкульозу, результатом була видана в 1969 р. монографія "Туберкульоз у дітей і підлітків", автори зав. кафедри факультетської педіатрії КМІ професор П.Н.Гудзенко і старший науковий співробітник відділу дитячого туберкульозу Львівського НДІ д.м.н. А.М.Хома. Разом зі співробітниками кафедри педіатрії Івано-Франківського інституту в 1969 році видані методичні рекомендації - "Принципи раціональної антибіотикотерапії у дітей раннього віку", автори П.Н.Гудзенко, Л.П.Решеткіна, С.К.Ткаченко; зі співробітниками кафедри дитячих інфекційних хвороб Кримського медінституту - "Дизентерія у дітей", автори П.Н.Гудзенко і В.Н.Бичковський (1967 р.).

Кафедра факультетської педіатрії підтримувала тісні зв'язки з усіма кафедрами педіатричного профілю медичних інститутів України, в результаті чого з'явилося три видання підручника "Дитячі хвороби" за редакцією професора П.Н.Гудзенко. Авторами цього підручника були І.М.Руднев, В.М.Сідельников, П.С.Мошнич, В.Д.Чеботарьова, Е.І.Кошель-Плескунова (Київ), С.И.Ігнатов (Львів), Т.А.Богомаз, А.К.Тихий (Дніпропетровськ), В.З.Приходько (Харків), Є.М.Вітебський (Донецьк), Б.Я.Резнік, В.І.Зузанова (Одеса), Н.І.Корольова (Сімферополь), А.І.Гнатюк (Вінниця). За І-е видання підручника "Дитячі хвороби" професор П.Н.Гудзенко був нагороджений Дипломом II ступеня МОЗ СРСР "За крашу медичну книгу" - у 1975 р. і Бронзової медалі ВДНГ СРСР (1976 р.). У 1979 році за II видання підручника була присуджена Державна премія УРСР. Редактори й автори підручника - професора П.Н.Гудзенко, І.М.Руднев і П.С.Мошнич визнані Лауреатами Державної премії УРСР.

У Київському медичному інституті був деканом педіатричного факультету (1976-1978). Займав посади головного педіатра МОЗ України (1966), голови правління наукового товариства педіатрів УРСР. Лауреат Державної премії УРСР (1979 р.), нагороджений орденом Трудового Червоного Прапора та медалями. Упродовж 1970-1982 рр. П.М. Гудзенко був головним редактором журналу "Педіатрія, акушерство та гінекологія".

Підготував 24 кандидата і 3 докторів медичних наук, серед них - доктор медичних наук Т.К.Набухотний, доктор медичних наук В.В.Бережний (нині зав. кафедри педіатрії № 2 КМАПО), кандидати медичних наук Л.І.Чернишова, М.І.Борисенко, Л.В.Курило, Ю.В.Марушко.

Один з провідних педіатрів України, Прокопій Микитович присвятив свою наукову діяльність актуальним питанням педіатрії. В науковій роботі його цікавило широке коло питань: дослідження з проблем дитячого туберкульозу, дизентерії, стафілококових захворювань у дітей молодшого та старшого віку, а також з питань дитячої нефрології. Велику увагу він приділяв також розробці раціонального вигодовування та харчування здорових і хворих дітей, застосуванню нових високоефективних молочнокислих продуктів. Під керівництвом професора П.Н.Гудзенка були продовжені роботи з проблем шлунково-кишкових захворювань у дітей раннього віку, стафілококової інфекції і серцево-судинної патології. Професор П.Н.Гудзенко встановив значення ацидофільно-дріжджових сумішей у профілактиці колієнтеритів у дітей, що були впроваджені в практику молочних кухонь лікарень та міської дитячої поліклініки м.Чернівці та молочних кухонь і деяких інших установ м. Києва. Знайшло широке застосування виготовлення пропіоново-ацидофільного молока (ПІАМ) й ацидофільно-дріжджової пасти, а також кислих сумішей, збагачених вітаміном В₁₂. Під його керівництвом з цієї ж тематики виконана кандидатська дисертація Л.І.Чернишової "Застосування ацидофільно-дріжджового молока при пневмоніях у дітей першого півріччя життя, що знаходяться на штучному вигодовуванні".

З 1971 року вивчення стафілококової інфекції у дітей стало єдиною науковою темою всіх співробітників кафедри. Вивчено роль патогенного стафілокока в генезі інтоксикації у дітей (проф. П.Н.Гудзенко, А.А.Єрьоменко), зміни серцево-судинної системи при стафілококових захворюваннях (В.В.Бережний), значення переливань крові в комплексі лікування стафілококової інфекції у дітей раннього віку (Л.В.Галицька). Надалі (1973 р.) тема стафілококової інфекції розширюється. Вивчено клінічні варіанти стафілококових захворювань у дітей і значення первинних вогнищ інфекції в їхньому виникненні. У 1974-

1975 роках продовжене поглиблене вивчення тієї ж проблеми. Вивчено і впроваджені в практику критерії для розпізнавання стафілококових пневмоній, що перебігають без абсцедування (проф. П.Н.Гудзенко, О.Л.Зикова, А.А.Єрьоменко, В.В.Бережний, Л.В.Галицька, Л.І.Чернишова). Надано клініко-рентгенологічну характеристику цих пневмоній, вивчений стан серцево-судинної системи, зміст Na і K в сироватці крові, функціональний стан печінки, стан антитоксичного імунітету при стафілококових пневмоніях без деструкції легеневої тканини. У 1976 році почато вивчення функціонального стану печінки при різних стафілококових захворюваннях по змісту в сироватці крові вільних амінокислот і ліпідів методами тонкошарової хроматографії і газорідинної хроматографії. Питанням терапії захворювань гастродуоденальної зони була присвячена робота М.І.Борисенка.

Професора Прокопія Микитовича Гудзенка по-справжньому любили декілька поколінь студентів і практикуючих лікарів. Людина дуже демократична, щира, відкрита, він згуртував навколо себе талановиту молодь, заряджаючи своєю нестримною енергією. Підручник "Детские болезни" під редакцією П.М.Гудзенка та "Рецептурный справочник педиатра" стали настільними книгами українських педіатрів. З ім'ям професора Прокопія Микитовича Гудзенка пов'язані оригінальні підходи до проблем педіатрії, завдяки чому врятовано життя тисячам дітей

ПРОКОПІЙ НИКИТОВИЧ ГУДЗЕНКО

Ю. М. Нечитайло

Резюме. В статтю представлено біографічні дані та основні наукові досягнення професора Гудзенка П. Н.

Ключевые слова: Гудзенко П. Н., професор, педіатр, Буковина.

ГУДЗЕНКО ПРОКІП МУКІТОВИЧ

Yu. M. Nechytailo

Abstract. Biographic facts and fundamental scientific researches of the professor Gudzenko P. M. are stated in this article.

Key words: Gudzenko P. M., professor, pediatrician, Bukovyna.

Bukovinian State Medical University (Chernivtsi)

Clin. and experim. pathol. - 2009. - Vol.8, №2. - P.89-90.

Надійшла до редакції 26.05.2009